

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๒๕

ศีลธรรมไม่เคยล้าสมัย

ต่อไปนี้จะพูดธรรมะ สัมโมทนียกถา เครื่องระลึกหรือเครื่องรื่นเริงในธรรมทั้งหลาย
แก่บรรดาท่านคณะศรัทธาที่มาจากที่ต่าง ๆ มาหาความสงบร่มเย็นจากธรรม

ธรรม ถ้าเป็นน้ำก็เป็นน้ำที่ใสสะอาดปราศจากมลทิน ปราศจากสิ่งโสโครกอันไม่พึง
ปรารถนา รสก็จืดสนิท ใสก็ใส ทั้งใสทั้งสะอาด ทั้งนี้เพราะอะไร ก็เหมือนดั่งน้ำในบึงในบ่อ
ในท่านบใหญ่ ๆ เช่น คลองประปากรุงเทพฯของเรา ทำไมจึงต้องใส ทั้งนี้เพราะผู้รักษามีอยู่
ถ้าไม่มีผู้รักษาเลย อะไรก็ใช้ไม่ได้ แม้แต่สิ่งของอยู่ในบ้านในเรือนของเรามีแต่ใช้อย่างเดียว
ไม่มีการเก็บการรักษา การชักการฟอก การชะการล้าง สิ่งนั้นก็สกปรกรกรุงรัง ต่อไปก็
กลายเป็นของใช้ไม่ได้ ทุกสิ่งทุกอย่างที่น่าดูน่าชมว่าเป็นของสวยงามนั้น ขึ้นอยู่กับการเก็บ
การรักษา การใช้รู้จักประมาณ

คนเราก็เหมือนกัน อย่าว่าแต่สิ่งของจะพึงเป็นสิ่งที่จะต้องเก็บควรรักษา มนุษย์เราเป็น
เบอร์หนึ่งที่ต้องรักษาตนอย่างยิ่ง ควรชะควรล้าง ควรรักษาความประพฤติ กาย วาจา ใจ
ของตน ตลอดหน้าที่การงาน งานใดเป็นไปเพื่อความเดือดร้อนเสียหายแก่ตนและส่วนรวม
งานนั้นไม่ควรแก่มนุษย์ผู้มีแบบมีฉบับ ผู้รักษาตนและรักษาส่วนรวม เพราะมนุษย์เราอยู่
ร่วมกัน ไม่เหมือนสัตว์ทั้งหลายซึ่งบางตัวเขาอยู่ตัวเดียวก็ได้ เช่น แมว เขาไม่ชอบยุ่งวุ่นวาย
อะไรมากนัก พวกเสือพวกแมวชอบอยู่ตัวเดียว สัตว์บางประเภทก็อยู่เป็นหมู่เป็นคณะ

แต่มนุษย์เรานี้ ไม่ว่าจะป็นชาติชั้นวรรณะใดก็เป็นสัตว์หมู่สัตว์คณะ อยู่คนเดียว
ไม่ได้ ความซึ่ซลาดรวมอยู่กับมนุษย์ แต่ชอบเบียดเบียนทำลายกัน ไม่เห็นโทษแห่งความ
ว่าเหวและความซึ่ซลาดของตน ๆ เมื่อเป็นเช่นนั้นจึงต้องมีกฎ มีระเบียบ มีข้อบังคับ มีการ
รักษาแต่ละราย ๆ รวมแล้วเรียกว่ากฎหมายบ้านเมืองและศีลธรรม ทั้งนี้เพื่อความงาม
ความอยู่รอด ความอยู่สงบร่มเย็นระหว่างมนุษย์ที่อยู่ร่วมกัน นอกจากนั้นศีลธรรมยังเป็น
เครื่องกระชับให้แน่นเข้าไปอีก ให้เป็นความสะอาดทางใจด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ลึกลับ
กฎหมายบ้านเมืองเอื้อมเข้าไม่ถึง ต้องศีลธรรมเท่านั้นควบคุมรักษาได้ เจ้าของคิดไม่ดี
ขึ้นมา คนอื่นไม่รู้ก็ตาม แต่เจ้าของรู้ก็ต้องรีบระงับทันทีเพราะความคิดที่ผิดนั้น อย่างน้อย
ต้องเผาผลาญเจ้าของเสียก่อน ก่อนที่จะระบาศาดกระจายออกไปให้เกิดความเดือดร้อนแก่
ผู้อื่น

เพราะฉะนั้น จึงมีศีลธรรมเท่านั้นที่สามารถเข้าไปชะล้างสิ่งสกปรก หรือไฟกองหนึ่ง
ที่มีอยู่ภายในจิตใจได้ จึงต้องอาศัยหลักธรรม เช่น เวลาความโกรธเกิดขึ้น ความโกรธนี้ได้

ประโยชน์อะไร พอเริ่มเกิดขึ้นภายในใจเราโดยเฉพาะก็เริ่มร้อนแล้ว ถ้าปล่อยให้ออกไปเผาคนอื่นจะเดือดร้อนขนาดไหน ต้องชกตัวเองทันทีเพื่อไม่ให้ลุกลามต่อไป นี่คือการชะล้างการวินิจฉัยตนเองและระดับความชั่ว ความโกรธของตัวเองด้วยธรรม

เพราะความโกรธเกิดขึ้นแก่ผู้ใดไม่น่าดูเลย แสดงออกมาจนถึงรูปร่างหน้าตาเหมือนยักษ์เหมือนผี ดูไม่ได้ มีคนสองคนนั่งอยู่ด้วยกัน คนหนึ่งแสดงความโกรธอย่างรุนแรง ตาดำตาแดงเหมือนยักษ์เหมือนผี คนหนึ่งนั่งสงบเรียบร้อยด้วยความไม่โกรธ คนทั้งสองนี้ใครคนไหนจะน่าดูกว่ากัน คนหนึ่งโลก โลกมหาโลก โลกไม่หยุดไม่ถอย ได้ทำอะไรไม่มีเมืองพอ มีแต่จะเอาให้ได้ทำเดียว ไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของคนอื่นหรือของใครๆ ขอให้ได้ตามความต้องการ ให้ได้ตามความโลภของตน แม้จะอยู่บนหัวใจ จะอยู่บนศีรษะเขาก็พอใจ คนประเภทนี้ย่อมแสดงความลุกลี้ลुकลนยุ่งเหยิงวุ่นวายอยู่ตลอดเวลา เพราะความโลภมันเขย่าทำลาย ความโลภมันเข้ก่อกวนให้แสดงกิริยาระส่ำระสายมารยาทไม่น่าดูน่าชมเลย กับคนหนึ่งไม่โลภ อยู่อย่างสงบเสถียรงามตา คนทั้งสองคนนี้ใครจะสวยงามกว่ากัน ในคนทั้งสองนี้ถ้าให้เข้าไปนั่งใกล้ชิดและพูดคุยด้วย จะพอใจเข้าใกล้พูดคุยกับคนไหน ปัญหาใดๆ ก็ตอบได้ไม่ยากเลย

ที่พระพุทธเจ้าท่านสอนไม่ให้โลภ ไม่ให้โกรธ ไม่ให้หลง ไม่ให้รักจนลืมเนื้อลืมตัว ไม่ให้ชิงจนเกิดความเคียดแค้นและทำความฉิบหายวายปวงต่อกัน เพราะความชิงนั้นเป็นต้นเหตุ ท่านเห็นโทษอย่างนี้เอง และสิ่งเหล่านี้แลเคยทำลายความสุขและทรัพย์สมบัติตลอดชีวิตจิตใจของโลกมานาน อย่างน้อยถ้าพากันระงับยับยั้งสิ่งเหล่านี้ พอให้อยู่ในความสงบงามตา โลกย่อมจะมีความสุขเป็นเครื่องพุง พอได้หายใจเต็มปอดกันบ้าง โรคพรรคนี้จะไม่มาแบ่งไปกินเสียหมดดังที่เห็นๆ เป็นๆ กันอยู่ทั่วโลกดินแดน

ผู้เห็นโทษตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้า ย่อมจะระงับดับสิ่งที่ไม่ดีภายในตัวและพยายามปรับปรุงตัวในทางที่ดียิ่งขึ้น คนนั้นก็กลายเป็นคนสวยงาม ทางมารยาท การแสดงออกและทางด้านจิตใจ ระบายออกมาทางวาจา ทางความประพฤติ หน้าที่การงาน น่าดูน่าชมไปตามๆ กัน ศีลธรรมมีอยู่ในสถานที่ใด บุคคลใด ย่อมจะทำสถานทีนั้น บุคคลผู้นั้น ให้มีสง่าราศีและสวยงามน่าดูน่าชม นำเศรพนับถือไปตามเพศตามวัย ไม่น่าขยะแขยงทั้งที่รูปร่างหน้าตาดี

คนดีมีศีลธรรมย่อมเป็นผลประโยชน์แก่หมู่ชนไม่มีประมาณ ถ้ามีคนดีมีศีลธรรมมากๆ บ้านเมืองก็สงบร่มเย็น ไม่เป็นภัยต่อกัน ธรรมคือความไว้วางใจของผู้นับถือและผู้ปฏิบัติธรรม และเป็นทีไว้วางใจแก่ผู้อื่นทุกด้านทุกทาง นับแต่ทรัพย์สมบัติ ที่อยู่อาศัย หน้าที่การงาน ความเป็นอยู่ เป็นปกติสุขไปตามๆ กัน ไม่มีอะไรมาทำลายให้กำเริบ เพราะ

ความโลภ ความโกรธ ราคะตัณหาถูกควบคุมด้วยศีลด้วยธรรม ไม่ออกพ้นผ่านระรานสังคม ปล่อยให้ธรรมออกทำประโยชน์แก่โลกถ่ายเดียว โลกและสังคมย่อมสงบเย็น

ธรรมไม่เคยล้าสมัย ความเห็นใดก็ตามว่าธรรมล้าสมัย ธรรมะไม่มีความหมาย ธรรมะสิ้นเขตสิ้นสมัย มรรคผลนิพพานไม่มีอย่างนี้ ความเห็นนั้นคือความเห็นโมฆะ นั่นคือความเห็นไม่มีศาสนา หาความหมายและหลักเกณฑ์ไม่ได้ หาเครื่องดัดแปลง แต่งกาย วาจา ใจ ให้ดียิ่งกว่าความเป็นเปรตเป็นผีไม่ได้ ความเห็นนั้นไม่มีโอกาสที่จะเป็นมนุษย์ สมบูรณ์แบบเหมือนโลกเขาที่มีศาสนาเป็นหลักยึดทางใจ และความประพฤติทางกาย วาจา แม้จะอยู่กับฝูงมนุษย์หรือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ย่อมจะก่อความเดือดร้อน ก่อความฉิบหาย ก่อความเป็นยักษ์เป็นผีปนมนุษย์อยู่นั้นแล เพราะความเห็นนั้นตำหนิติเตียนสิ่งดีงามอันล้ำค่าทั้งหลาย ได้แก่ธรรมที่ท่านสอนไว้เพื่อหมู่ชนคนทั้งโลกได้อาศัยเกาะยึดทางกาย ทางใจ สมัยนี้มารของศานากำลังคุกคามจากความเห็นอันต่ำทรามมากขึ้นโดยลำดับ ชาวพุทธจึงควรคำนึงประโยชน์ส่วนรวมที่ถูกทำลายทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่งั้นจะไม่มีอะไรตกค้าง ให้เป็นมรดกแก่ลูกหลานต่อไป

ไม่ว่าวัตถุสิ่งใดที่อยู่ในครอบครอง ถ้าเก็บไว้ให้เป็นแบบเป็นฉบับ มีกฎมีระเบียบ มีข้อบังคับ มีสถานที่เก็บรักษา เวลาดูก็งามตาสบายใจ เวลาจะใช้ก็สะดวกรวดเร็วทันใจ ไม่ต้องค้นต้องหาให้เสียเวลา เสื้อผ้ากางเกงเวลาใช้แล้วซักฟอก พับเก็บไว้เป็นระเบียบ เรียบร้อยไม่ทิ้งเกลื่อนกลาดสาตกระจาย วัตถุสิ่งของต่างๆ ที่ใช้แล้วก็เก็บไว้อย่างมีระเบียบ มีแบบมีฉบับ เก็บรักษาไว้ในที่ควรเก็บ เวลาจะเอามาใช้ก็ง่าย หายไปก็รู้ เจ้าของก็สะดวก คนเราถ้ามีแบบมีฉบับ มีกฎมีเกณฑ์เป็นเครื่องรักษาตนก็ย่อมดีเหมือนกัน และดียิ่งกว่าสิ่งของเครื่องใช้หลายร้อยเท่าพันทวี

ยื่นเข้ามาถึงการอยู่ร่วมกันด้วยความเป็นธรรมระหว่างสามภรรยา ให้ต่างคนต่างมีแบบมีฉบับอันดีงามเป็นของตัวเอง ที่จะนำมาประสานกันให้เป็นความราบรื่นดีงาม ไม่ถือทิฐิมานะ ไม่ถือสิทธิ์ถืออำนาจว่าเราเป็นเมียถ่ายเดียวคนเดียว ไม่ถือทิฐิมานะ ไม่ถือสิทธิ์ถืออำนาจว่าตัวเป็นผัวหรือเป็นสามีถ่ายเดียว โดยหาเหตุผลไม่ได้ ความจริงต่างคนต่างก็มีสิทธิ์ด้วยกันอยู่แล้วตามหลักธรรมชาติแห่งกฎหมายบ้านเมืองและศีลธรรมประเพณี ต่างคนต่างนำมาประพฤติปฏิบัติ เพื่อประสานกันให้เป็นความราบรื่นดีงามและสม่าเสมอ เป็นความแน่นหนามั่นคงต่อกันตลอดอวสานแห่งชีวิตการครองเรือน ไม่ระแคะระคายเพราะความประพฤติเป็นภัยต่อกัน ไว้เนื้อเชื่อใจกันทั้งทางอารมณ์และทรัพย์สินที่หามาได้ด้วยกัน ตลอดความประพฤติอย่างอื่น ๆ จนกระทั่งวันเป็นวันตายจากกัน ทั้งนี้ต้องมีศีลธรรมทางความประพฤติเป็นเครื่องยืนยันรับรองซึ่งกันและกัน ครอบครัวย่อมมีความสุข ไม่ค่อย

ทะเลาะเบาะแว้งหรือเกิดความระหองระแหงซึ่งกันและกัน วงศ์สกุลก็ซุ่มเย็นและเป็น ปีกแผ่นมันคง เป็นที่เคารพนับถือของสกุลอื่น ๆ และเป็นที่ยอมรับอันเป็นผลตามมา

การพูดก็ตาม การทำก็ตาม ถือเหตุผลเป็นหลักเป็นที่ตั้ง สามีทำไม่ดี ภรรยาตำหนิ ได้ สามีต้องยอมรับ ภรรยาทำไม่ดี พูดไม่ดี กิริยาอาการใดที่ไม่ดีผิดจากความถูกต้องดีงาม ผิดจากเรื่องของสังคมยอมรับ และประเพณีแห่งสามีภรรยาที่ควรประพฤติต่อกัน ต้องยอมรับไม่ฝ่าฝืน ไม่ใช่ว่าเป็นภรรยาแล้วจะทำอะไรก็ได้ บังคับบัญชาคนที่ซุ่มเหงสามี เป็น เจ้าอำนาจวาสนาในครอบครัว อย่างนั้นก็ไม่ได้ถูก

สามีก็นั่นเหมือนกัน สามีแปลว่าอะไร แปลว่าเจ้าของหรือหัวหน้า เออะอะก็จะว่าแต่เรา เป็นผู้ชาย เราเป็นหัวหน้าๆ อย่างเดียวกันไม่ได้ถูก หัวหน้าต้องเป็นหัวหน้าที่ถูกตามหลัก ประเพณี เหมือนหัวหน้างาน ต้องเป็นหัวหน้าที่มีความเฉลียวฉลาด ทำให้ลูกน้องได้รับความชมเชยสนิทสนมและเคารพนับถือ ตลอดความไว้นั้นเชื่อใจได้ในงานต่างๆ และ ผลงานที่เกิดขึ้นจากหัวหน้างานพาดำเนิน นี้เราเป็นหัวหน้าครอบครัวที่เรียกว่า สามี สามี โภคะ หมายถึงหัวหน้าครอบครัว ก็ต้องเป็นหัวหน้าที่ดี ไม่ควรนำสิ่งที่ไม่ดีทั้งหลายมาทำลาย ครอบครัว

เมื่อสามีและภรรยาที่ต่างคนต่างมีศีลมีธรรมด้วยกัน ย่อมอยู่ร่วมกันด้วยความสงบ สุข ศีลธรรมเป็นของสำคัญ เรื่องกฎหมายบ้านเมืองนั้นอยู่นอกๆ เป็นเรื่องหยาบๆ ขอให้ ประพฤติปฏิบัติตามศีลธรรมอันดีงามนี้ต่อกันเถิด เรื่องกฎหมายบ้านเมืองนั้นเป็นอัน ยอมรับอยู่แล้ว

ศีลธรรมคืออะไร ศีลคือความสม่ำเสมอ ความดีงามทางความประพฤติ สี่ละๆ คือ การทำตนให้เป็นผู้มั่นคงอยู่ในธรรม เหมือนกับหินแท่งที่บไม่โยกคลอนไปกับอะไรง่าย ๆ ที่ สำคัญระหว่างสามีภรณาก็คือ กาเมสุ มิจฉาจารา เวมณี สิคุขาปท สมาทิยามิ นี้แหละ เป็นที่ฝากเป็นฝากตายกันโดยแท้ ต่างคนต่างฝ่ายจงฝังลงให้ลึกในศีลข้อ กาเมสุ มิจฉาจาร

เมื่อต่างคนต่างตั้งอยู่ในศีลข้อที่สามนี้แล้ว จะไปไหนไปเถอะ การคบค้าสมาคมกับ เพื่อนฝูงหญิงชายไม่ว่าฝ่ายภรรยา ไม่ว่าฝ่ายสามี คบค้าสมาคมได้ด้วยความสะดวก ไม่ ระแคะระคาย ผลงานก็ได้ทั้งสองฝ่าย ไม่มีความระแคะระคายซึ่งกันและกัน เพราะต่างคน ต่างหนักแน่นในศีลด้วยกัน ศีลข้อที่สามเป็นข้อห้ามไม่ให้ล่วงล้ำเขตแดนของกันและกัน เป็นผู้ที่มีขอบเขต เพราะต่างฝ่ายต่างก็รู้อยู่แล้วว่าเรามีภรรยาแล้ว เรามีสามีแล้ว ในโลกที่ สังคมยอมรับก็คือมีผิวเดียวเมียวเดียว หลักศีลธรรมก็ยอมรับคนเดียวไม่มีสอง มีสาม ฉะนั้นต่างฝ่ายจงตั้งตนอยู่ในศีลข้อนี้จะร่วมเย็น ระวังนายราคะตัณห์หามันจะลากคองนรก ขุมข้าม-ทำลายศีลข้อ กาเมสุ มิจฉาจาร จะว่าไม่บอก เพราะสมัยนี้ราคะตัณห์หามันเรียน

และสอบได้วิชาหน้าด่านไม่มียางอายุมาอย่างคล่องตัวแทบทุกหัวคนอยู่แล้ว พอเพลอมันจะลากทันที เพราะกิเลสตัวนี้มันไม่มีคำว่าเปลอ มีแต่คำว่า จ้อง ทำเดียว

มนุษย์ไม่ใช่สัตว์ คำว่า เศษๆ เด่นๆ ไม่มี นั่นมันของทิ้งแล้วเอามาโยนให้ละอะเทอะทำไม ขึ้นเอามาโยนในครอบครว้ไค่ ครอบครว้ไค่ต้องเป็นครอบครว้ไค่ที่เศษๆ เด่นๆ ร้าวๆ แตกๆ ไปหมด ไอ้พ่ออีหนู แม่อีหนูเด่นๆ นั่นน่ะอย่าเอามาโยน อย่าเอามาเประอะเปื้อนในลูกหลานครอบครว้ไค่ จะทำลายครอบครว้ไค่โดยถ่ายเดียว ไม่มีคำว่าส่งเสริม ไอ้พวกเศษๆ เด่นๆ อย่าเข้าใจว่าจะมาส่งเสริมครอบครว้ไค่และวงศ์สกุลของเราให้มีความแน่นหนามั่นคง มีสง่าราศี มีความร่มเย็นเป็นสุขและเจริญรุ่งเรืองเลย นอกจากมาเป็นพินเป็นไฟ เผาฟัวเผาเมียเผาลูกหลานวงศ์สกุลให้ร้อนเป็นพินเป็นไฟไปตามๆ กันถ่ายเดียว

เพราะฉะนั้น พระพุทธเจ้าจึงทรงห้ามด้วยศีลข้อนี้ว่า อย่าทำลายตน อย่าทำลายครอบครว้ไค่ อย่าทำลายวงศ์สกุล อย่าทำลายลูกเต้าหลานเหลน กุลบุตรสุดท้ายภายหลังจะถือเอาเป็นคติตัวอย่างอันดีไม่ได้ จะมีแต่สิ่งเหลวแหลกแตกกระจายทำลายกันโดยถ่ายเดียว ผลเสียที่จะตามมามีมากและสืบทอดกันไปไม่มีสิ้นสุด เมื่อพ่อล่วงได้ แม่ล่วงได้ ลูกก็ล่วงได้ หลานก็ทำได้ เหลนก็ได้ ทำลายเป็นทุกคนทำได้เริ่มแต่แบเบาะจนถึงวัยงกๆ งันๆ เตรียมจะเข้าโลงอยู่แล้วก็ทำได้ และเป็นงานที่ทำได้ทุกคนหญิงชาย จนกลายเป็นแดนโลกันตนรกแห่งมนุษย์ชนิดหมดยางอายุ หมดบุญหมดบาปไปเลย เพียงवादภาพตามที่กล่าวมานี้เป็นไงบ้าง น่าสมัครโหมงาน...นี้ งานศีลธรรมแตกกระเจิง มีแต่เพลิงกามารมณืเต็มแผ่นดินถิ่นอาศัย ความไม่มีศีลธรรมภายในใจเสียอย่างเดียว มนุษย์ยอมกลายเป็นสัตว์นรกไปได้ไม่ยากเลย ดังนั้นศีลธรรม มีกาเมสุ มิจฉาจาร เป็นต้น จึงเป็นกำแพงกั้นมนุษย์ไม่ให้ตกไปเป็นสัตว์นรกได้เป็นอย่างดี

เฉพาะระหว่างสามีภรรยาในครอบครว้ไค่หนึ่งๆ วงศ์สกุลหนึ่งๆ ศีลข้อที่สามเป็นป้อมปราการอันสำคัญเพื่อความสงบร่มเย็น ถ้าต่างคนต่างรักษาได้ย่อมร่มเย็น ไม่ว่าใครจะไปจะมาทางไหน สามีและภรรยาจะไปไหนได้ไม่มีกลิ่นลามกนี้ติดตัว ต่างคนต่างถือศีลสมบัตินี้และเทิดทูนบนหัวใจอยู่แล้ว ไปไหนไปได้หมด กลับมาบ้านด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส มาด้วยความสง่าผ่าเผย ไม่ลี้ๆ ลับๆ ลอบๆ มองๆ กลัวแม่อีหนูบ้าง กลัวพ่ออีหนูบ้างจะตีหน้าแข่งเอา การตีหน้าแข่ง ดีแข่งดีชานัน้เพราะความเคียดแค้นแสนอดแสนทนหัวอกจะแตกนั้นแล ผู้ไปทำผิดมาก็เดินด้อมๆ มองๆ ละซึ่ เดินมาอย่างสง่าผ่าเผยไม่ได้ เตียวขาหักต้องด้อมๆ มองๆ เช่นเดียวกับเขาไปขโมยนั้นน่ะ การขโมยก็ต้องด้อมๆ มองๆ ไม่อย่างนั้นเดียวอกทะเล...ถูกปืนโง่งละ ศีลข้อที่สามนี้เพื่อรักษาความมั่นคงความไว้วางใจ ความฝากเป็นฝากตายอย่างสนิทกันจริงๆ เหมือนอวัยวะอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างสามี

ภรรยา เพราะอำนาจแห่งศีลข้อที่สามนี้ มีความมั่นคงแต่ละฝ่าย นี้เรียกว่ากฎระเบียบที่ทำความแน่นอนหามั่นคงให้แก่ครอบครัว

มนุษย์เราต้องมีแบบมีฉบับ มีการระมัดระวังรักษา ไม่ใช่จะปล่อยเลยตามเลย ที่เขาทำไปนั่นมันเป็นเรื่องของโลกของสงสาร เรื่องของความหาประมาณไม่ได้ เราจะเอามาเป็นแบบเป็นฉบับ และหิวโหยโรยแรง วิ่งเต้นแผ่นกระโดดไปตามเขา เราจะกลายเป็นคนเลวทรามยิ่งกว่าเขาไป ที่เขาทำนั้นเขาได้เงิน ถึงเขาจะเสียไปก็ตาม เขายังพอได้ ไร้อันเราเสียไปด้วย ทั้งครอบครัวเหี่ยวเหินเสียไปด้วย ทั้งวงศ์สกุลเสียไปด้วย ทุกสิ่งทุกอย่างเสียไปด้วย เพราะการไปทำลามกอย่างนั้น จึงไม่ถูกไม่ดีย่างยิ่ง

ศีลธรรมท่านช่วยรักษาสมบัติเงินทองและจิตใจของชาวพุทธให้แน่นอนหามั่นคง ผู้มีศีลธรรมภายในใจ ย่อมไม่โอนเอนไปกับสิ่งยั่วยวนกวนใจกวนทรัพย์อย่างง่ายดาย ผิดกับความไม่มีศีลธรรมอยู่มาก ที่โลกพออยู่กันได้ก็เพราะยังมีคนดีมีศีลธรรมเป็นที่ยึดที่เกาะ หากจะมีแต่คนชั่วครองบ้านครองเมืองถ่ายเดียว โลกบรลัยไปนานแล้ว ดังนั้นจึงควรเห็นคุณค่าแห่งความดี คนดี เป็นเครื่องประดับโลกมากกว่าความทะเยอทะยานผลาญชาติบ้านเมือง ดังที่รู้ๆ กันอยู่ทั่วไป

จึงขอทุกท่านนำศีลธรรมดังที่กล่าวนี้ไปประพฤติปฏิบัติ ความสวยงามจะไปหาที่ไหน ถ้าไม่หาที่ตัวเรา ด้วยการทำตัวเป็นคนดี ความสวยงามจับใจก็ตามมาเอง ความร่มเย็นเป็นสุขก็คนเป็นผู้สร้างขึ้นได้ ไม่มีใครจะฉลาดเหนือมนุษย์เลย และความทำลายฉิบหายปนเปื้อนก็ไม่มีใครเกินมนุษย์ เพราะมนุษย์ฉลาดยิ่งกว่าสัตว์ ทำได้ทุกอย่างทุกอย่าง ถ้าพูดถึงเรื่องความสันติได้แก่ความสงบทั้งส่วนย่อยส่วนใหญ่ มนุษย์สามารถทำได้ถ้าจะทำ ความดีด้านสันดานทรามก็ไม่มีใครจะดีจะทรามยิ่งกว่ามนุษย์ มนุษย์ไม่ยอมทำดีเสียเองทั้งที่รู้วิธีทำ แต่มนุษย์ก็เป็นผู้บ่นเพราะความทุกข์ที่เกิดจากการลู่ออำนาจแห่งความชั่วของตน จึงไม่มีใครช่วยได้ ต้องยกให้ว่าเป็นกรรมของสัตว์ไปตามยุคตามสมัย ยิ่งสมัยนี้มนุษย์กำลังเหยือกยอดตนว่าฉลาดด้วยแล้ว ก็น่าจะไปกันใหญ่ ไม่มีใครเชื่อใครและฟังใครง่าย ๆ ถ้าไม่จนตรอกจริง ๆ ก็อาจยอมรับด้วยความจำเป็น แต่มิได้ยอมรับด้วยความเชื่อถือและทำตาม

ไปที่ไหนจึงมีแต่คนบ่นกันว่าทุกข์ ๆ ทั้ง ๆ ที่มีเงินเป็นแสน ๆ ล้าน ๆ ไม่มีใครเลยว้าขำมีเงินมีทองมาก ขำมีความสุข ขำมีความสุขสบาย สมบัติเงินทองขำมีมาก ไร่นาเรือสวนขำมีมาก ลูกหลานขำมีมาก ขำสบาย ไม่เคยเห็นมีเลย ไปที่ไหนมีแต่คนบ่นว่าทุกข์ ทั้ง ๆ ที่สิ่งเหล่านี้ก็มีอยู่ เงินมีเป็นล้าน ๆ ก็บ่นว่าเป็นทุกข์ ทั้งนี้เพราะทุกข์อยู่ที่หัวใจ เพราะหัวใจคึกคะนองไม่มองอรรถมอธรรม หัวใจไม่อยู่ในขอบเขตเหตุผล ความพอดีมีสุขหัวใจถือทรัพย์สมบัติเงินทองเป็นเพื่อนเป็นมิตรเป็นสหาย ไม่ถือศีลถือธรรมเป็นผู้พึ่งเป็นพึ่งตายเป็นคู่เคียงกันไป แต่ถือสาเหตุแห่งกองทุกข์ ถือสาเหตุแห่งความเสียหายว่าเป็นคู่

มิตรสหาย คู่พึงเป็นพึ่งตาย มันก็กลายเป็นคู่ศัตรู เวลาผลเกิดขึ้นมาก็เป็นพินเป็นไฟเผาตนเอง เพราะความไม่มีขอบเขต ไม่มีเหตุไม่มีผล ไม่มีการระมัดระวังรักษา โทษจึงแสดงขึ้นมาเสมอไม่เลือกหน้าว่าชาติขึ้นวรรณะใด

ให้พากันเข้าใจเอาไว้ ทุกข์ไม่อยู่ที่ไหน อยู่กับมนุษย์ผู้สร้างขึ้นเองนี่แหละ อย่าไปคิดว่านรกนั้นจะเผาคนในเวลาตาย การคิดนรกนั้นถ้ายั่วเป็นการมองข้ามปัจจุบันไป แม้เมืองมนุษย์นี้ก็เผากันได้ อย่าว่าตั้งแต่เมืองนรกจะเผาสัตว์นรกเลย เมืองมนุษย์ก็เผามนุษย์นั้นแหละ อย่างที่เราเห็นอยู่ที่นี่ ไปที่ไหนเห็นแต่กองทุกข์เผาคนไม่มีว่างเว้นเลย

การสร้างหอวิมานขึ้นในตัวเองและครอบครัว ก็สร้างขึ้นจากคนด้วยศีลธรรมนี้แล สร้างขึ้นที่ตัวของเรา ภวานาให้ใจเย็นก็เย็น ใจมันร้อนทั้งวันทั้งคืนทำไมไม่มีความเบื่อหน่าย อิ่มพอในความทุกข์ร้อนของตัวเอง ทำไมจึงไม่เข็ดหลาบในความทุกข์ร้อนที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของตนเอง ถ้ามีความรู้สึกเข็ดหลาบบ้าง ก็พยายามเอาธรรมเข้ามาชะล้างด้วยการกำหนดภวานา บังคับกระแสของใจที่เคยพุ่งเพื่อเห่อเหิมวิ่งเต้นแผ่นกระโดดนั้น ให้เข้าสู่ความสงบด้วยบทธรรณ เช่นเราจะภวานาพุทโธ ๆ ก็บังคับจิตใจให้อยู่กับพุทโธนี้อย่างเดียว การปล่อยใจไปอยู่กับอารมณ์อื่นนั้นเคยอยู่มานานแล้ว สร้างแต่กองทุกข์ สร้างแต่พินแต่ไฟเผาตนเองอยู่ไม่หยุดหย่อน ทีนี้เราจะสร้างพุทโธขึ้นที่ใจให้กลายเป็นน้ำดับไฟขึ้นที่ใจเราดวงนี้ ให้เป็นความสงบเย็นใจ หรือจะกำหนดอานาปานสติ คือลมหายใจเข้าออก ลมหายใจเข้าก็รู้ ลมหายใจออกก็รู้ด้วยความมีสติ ใจก็สงบได้

เมื่อใจสงบแล้ว เราไม่ต้องไปสร้างหอวิมานที่ไหนแหละในเมืองมนุษย์นี้ละ บ้านเราที่อยู่ทุกวันนี้ก็เป็นบ้านที่สมบูรณ์แบบแล้ว สถานที่อยู่ของเราก็สมบูรณ์แบบแล้ว ลูกเต่าเหล่ากอของเรามีแต่คนสมบูรณ์แบบ ภรรยาสามีสมบูรณ์แบบด้วยกันแล้ว สิ่งที่ไม่สมบูรณ์คือภายในใจของเราที่แล ใจบกพร่องความสงบสุข ความร่มเย็น เพราะฉะนั้น จงสร้างธรรมขึ้นที่นี้ ให้ใจได้รับความร่มเย็นเป็นสุขด้วยบทภวานาดังที่กล่าวนี้ วิมานจะเกิดขึ้นภายในจิตโดยไม่ต้องไปถามผู้หนึ่งผู้ใดเลย สนฺทิฏฺฐิโก ผู้ปฏิบัติจะพึงรู้เองเห็นเองในผลแห่งธรรมที่ปรากฏขึ้นนั้น

เมื่อความสงบร่มเย็นเกิดขึ้นภายในจิตใจของเราแล้ว อยู่ไหนก็อยู่ได้สบาย สามีภรรยา มองหน้ากันก็ยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่ผิดอะไรกับวันรักกันได้กันที่แรก เริ่มรักเริ่มสัมพันธ์กันที่แรกจนมาได้เป็นสามีภรรยา กัน ต้นกับปลายตรงกันเป็ง เพราะศีลธรรมเข้าหล่อเลี้ยงจิตใจให้เป็นที่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน รักกันไม่จิตจางจนกระทั่งตายไปด้วยกันก็ไม่มีวันจิตจาง เพราะอำนาจแห่งศีลธรรมเป็นน้ำเชื่อมและเกี่ยวโยงกันอย่างสนิทติดใจไม่จิตจาง

ถ้าเพียงรูปร่างกลางตัว ไม่มีธรรมเป็นแม่เหล็กแม่แรงเครื่องดึงดูด เพียงรักกันประเดี๋ยวประด๋าวก็จิตจางไปได้ แล้วความซังความไม่พอใจก็แฝงเข้ามา หาเรื่องสร้างเรื่อง

ใส่กันต่าง ๆ นานา ความประพฤติคนนั้นไม่ดี ความประพฤติคนนี้ไม่ดี สามีกี่ตำหนิภรรยาว่าไม่ดี ภรรยาที่ตำหนิว่าสามีไม่ดี สุดท้ายคนทั้งสองนั้นสร้างความไม่ดีขึ้นมาเผากันเอง ประดังกันเอง รบกันเอง ผลไม่ดีก็เดือดร้อนไปทั้งครอบครัว ลูกเต้าหลานเหลนมองหน้าพ่อแม่ไม่เต็มตาเต็มใจ ไปโรงร่ำโรงเรียนก็มองเพื่อนฝูงไม่สนิท เพราะมีปมด้อยที่พ่อแม่ก่อ ฟืนก่อไฟเผากัน แล้วก็ยังเผาตัวเอง เผาวงศ์สกุลอีก ความบกพร่องมันเกิดขึ้นตรงที่เราทำไม่ถูก ถ้าต่างคนต่างอบรมบังคับตนเองให้อยู่ในขอบเขตแห่งศีลธรรมคือความถูกต้องดีงามแล้ว ครอบครัวผัวเมียย่อมร่มเย็นโดยทั่วกัน

เรื่องความอยากหาประมาณไม่ได้ อันปากท้องนี้พอประมาณ ใจนั้นสำคัญมากไม่มีความอึดพอเลย ปากท้องเรานั้นหิวอะไร หิวน้ำกระหายน้ำ เอน้ำมาดื่มมันก็หายอยาก อิ่มขึ้นมา หิวข้าวเอาข้าวมากินมันก็อิ่มขึ้นมาได้ ถ้าหิวด้วยความรักความซัง ความเกลียดความโกรธ ความโลภ ความหลงไม่มีวันพอ หิวจนวันตาย นี่ละตัวสร้างทุกข์ให้คน ให้พยายามระงับดับสิ่งเหล่านี้ให้อยู่ในความพอดี มีธรรมเข้าเป็นเครื่องกำกับรักษาและบังคับไว้เสมออย่าปล่อยให้ความอยากดังกล่าวขวางหน้าไม่หยุดยั้ง จะทำคนให้ฉิบหายล่มจมได้จริงไม่อาจสงสัย

โลก อย่าเข้าใจว่าโลกหาความสุข เจอความสุขโดยสมบูรณ์ เพราะความโลภพาให้เจอพาให้พบ เพราะความโกรธสร้างความทุกข์ให้คน เพราะความหลงตนลืมนตัวไม่รู้จักระลึก รู้ตัวสร้างความทุกข์ให้คน นอกจากสร้างทุกข์และมหันตทุกข์ให้คนถ่ายเดียว ทางสร้างความสุขมีแต่การระงับดับความโลภ ความโกรธ ความหลง ระงับดับความรักหาขอบเขตไม่ได้ ความเกลียดความโกรธหาขอบเขตเหตุผลไม่ได้ ให้อยู่ในขอบเขต ความพอดีพองาม โลกมีความสุขเพราะการหักห้ามปราบปรามสิ่งเหล่านี้ต่างหาก

ฉะนั้น จงนำธรรมของพระพุทธเจ้าไปประดับ หรือซ่อมแซมจิตใจ ส่งเสริมจิตใจตามจุดที่บกพร่องให้มีความสมบูรณ์ขึ้นมา อยู่ที่ไหนก็สบาย สามีกภรรยาอยู่ด้วยกันก็สะดวกสบาย ไว้ออกไว้ใจกันได้ นี้อธิบายเพียงศีลข้อที่สาม ข้อที่สี่ ที่ทำนั้นก็ เป็นเครื่องประดับเราให้มีคุณภาพคล้ายคลึงกัน

มุสา สามีย่าโกหกภรรยา ภรรยาอย่าโกหกสามี เกี่ยวกับอารมณ์พิเศษเลย คือพออีหนู แม่อีหนูนอกบ้าน นอกบัญชี อยู่ด้วยกันด้วยความซื่อสัตย์สุจริตต่อกัน อย่าโกหกกัน ให้ไว้ใจกันได้ตลอดไป ถ้าโกหกกันเพียงประโยคเดียว อีกฝ่ายจับพิรุณได้แล้ว จนกระทั่งวันตายก็หาความเชื่อกันไม่ได้ นี่ก็คือการสร้างความทุกข์อันใหญ่หลวงให้แก่กันเพราะมุสา พูดไม่ตรงตามความเป็นจริง ไปทำผิดมาแล้ว ทำปิด ๆ ป้อง ๆ เพื่อแก้ตัว ไม่ยอมรับความผิดของตน และลบล้างความผิดที่ทำแล้วว่าได้ทำใครจะเชื่อ มนุษย์ในโลกหุมิตามีด้วยกัน

คนเราไม่เชื่อหูเชื่อตาจะเชื่ออะไร หูตามีไว้สำหรับใช้ในสิ่งเหล่านี้ และเคยใช้มาตั้งแต่วันเกิดจนกระทั่งบัดนี้ ทำไมจะปลอมไป

เมื่อเห็นสามีหรือภรรยาทำผิดหยก ๆ ต่อหน้าต่อตา พุดก็ได้ยืนชัตถ้อยชัตคำอยู่แล้วว่าพุดไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง พุดพลิกแผ่นดินกินสินบน ทำไมหูกจะถือเอาเป็นประมาณไม่ได้ นี่แลความโกหก โกหกที่เป็นโทษหนักก็มี โทษเบาก็มี การโกหกคู่ครองทางกาเมสุ มิจฉาจาร มีโทษหนักมากที่สุด โทษอื่น ๆ ก็ผิดและมีโทษไปตามส่วนตามเหตุการณ์นั้น ๆ แต่หลักใหญ่ระหว่างสามีภรรยาอย่าหาเรื่องหาราวมาโกหกกัน ทำอะไรผิดแล้วให้ยอมรับ หากมีความพลั้งเผลอทำอะไรลงไปก็ยอมรับ คนเราก็อยู่ด้วยกันได้ ให้อภัยกันได้ เพราะความพลั้งเผลอมีได้ด้วยกัน

สุรา นี่ตัวสำคัญ ตัวร้ายกาจ ทำคนให้เป็นบ้าสติ ร้อน ๆ คือสุรานี้แหละ เรายังไม่ทราบอยู่หรือว่าสุรามันเคยสังหารทำลายมนุษย์มามากมายเพียงไร ทางบ้านเมืองถึงได้เข้มงวดกวดขัน เช่น เฮโรอีน ยาเสพติดชนิดต่างๆ มีแต่เครื่องสังหารมนุษย์ ความจริงแล้วสิ่งเหล่านี้ไม่มีความจำเป็นอะไรเลย เราเกิดมาพ่อแม่ไม่ได้เอาสุรามา ไม่ได้เอาฝิ่นเอาภักุษา มาเลี้ยงมาป้อนเรา มากรอกปากเรานี้ละ มีแต่อาหารเครื่องบริโภคนอย่างดีบอดี ทุกสิ่งทุกอย่างพ่อแม่หามาให้ลูกกินมีแต่ของดี ๆ ทั้งนั้น ไม่ได้เอาสุรามา ไม่ได้เอาเฮโรอีนโรแอนเหล่านี้มากิน แล้วทำไมจึงกำเริบเสิบสานคึกคะนอง ไปหาพินหาไฟมาเผาตัวเผาตัวแล้วยังไม่แล้ว ยังสังหารทำลายชาติให้ล่มจมไปอีกด้วย การทำลายแบบนี้มีมากไม่ใช่หรือ นี่แหละคือความอยากไม่มีประมาณมันสังหารคนได้อย่างนี้ จงพากันระมัดระวังให้มากเท่าที่จะมากได้เป็นดี

สุราคือน้ำบ้า อยู่เฉย ๆ ไม่เป็นไร พอกินเหล้าเข้าละ โอ๊ย ไม่นฉลาดก็ว่าตัวฉลาดแหละอวดดีอวดดี อยู่ยงคงกระพันชาติรี อวดมั่งอวดมี นำมาอวดเสียทุกอย่างขึ้นชื่อสิ่งของต่างๆ ที่มีอยู่ในโลก ไปเห็นไม่ไปเห็นนำมาอวดหมด และอวดว่าฉลาดที่สุด ก็คือคนเมาสุรา ถ้าไม่ใช่คนบ้าจะพูดได้ลงคอละหรือ ก็บ้านั้นแหละ ให้รู้เสียว่าสุรานั่นคือน้ำบ้า และทำคนที่ดื่มกินให้เป็นบ้าสติ ร้อน ๆ ให้พากันเข้าใจเสีย จะได้หายความคิดความเข้าใจว่า สุราพาคนให้ฉลาด พาคนให้มั่งมีดีเด่น พาคนให้กล้าหาญ พาคนให้มีสติตั้ง พาคนไปสวรรค์ทั้งเป็น ทำผู้ดื่มให้คนรักชอบ คนเคารพนับถือ ความจริงสุราทำคนให้เสียคน ทำคนให้หมดคุณค่า

ใครจะดียิ่งกว่าพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าไม่ใช่ศาสดาสุรานี้ละ พวกเรากลูกศิษย์พระพุทธเจ้าทำไมจึงกลายเป็นลูกศิษย์พระตถาคตองค์สุรา องค์เฒ่าทั้งวันทั้งคืน กินไม่มีหยุดไม่มีถอย ลาเขาแล้วก็ครั้งไม่ยอมไป “ลาละครับ” กินสุราเข้าไปแล้วนะ “ลาละครับ” ไม่หยุด น้ำลายฟุ้งจนเขาหันหน้าเข้าฝา เพราะกลัวน้ำลายจะถูกหน้าเขาเปียกหมด ว่า

ยังงัย ถ้าเป็นน้ำล้างหน้าค่อยยังชั่ว แต่มีมันน้ำลายคนบ้าสุรา สักเดี๋ยวกี้ “ลาละครับ ๆ” อยู่
 ยังงั้น มันบ้าขนาดนั้นยังไม่รู้กันอยู่หรือ ทำไมจึงเสกสรรปั้นยกกันไปว่ามันดิบมันดี ดีอะไร
 ก็เห็นกันชัด ๆ อยู่นี่

มนุษย์เราเต็มบพเต็มบาทไม่ใช่ขาดตาตั้งตาซัง ทำไมจะไม่รู้ว่าสิ่งใดผิดสิ่งใดถูก คน
 กำลังเป็นบ้าน้ำลายเพราะสุรานั้นมันดีที่ตรงไหน ไม่ใช่คนหูหนวกตาบอด ดู-ฟังแยก
 เดียวก็รู้ คนดีดูคนบ้า ฟังคนบ้ามันยากอะไรกัน เราไปเห็นคนนั้นเป็นอย่างนั้น แล้วเอาตัว
 เราบวกเข้าไปอีกเป็นยังงัย คนทั้งบ้านหมดทั้งครอบครัวเราเป็นคนเมาสุราก็หมด ก้าวเข้าไป
 ไปครอบครัวเขาก็เป็นคนบ้าแบบนี้หมด บ้าเหล่านี้ะ หมดทั้งบ้านเราเมืองเรามีแต่บ้าเหล่าน
 นอนเกลื่อนกลาดอยู่ตามถนนหนทาง หมดทั้งโลกนี้เต็มไปด้วยคนเมาสุราเกลื่อนกลาดไป

เอ้า ก้าวเข้ามาวัดป่าบ้านตาดอีก มองดูพระองค์ไหนมีแต่พระเมาสุรา “เจริญพร ลา
 ละ เจริญพร ลาละ” อยู่แน่จะว่ายังงัย พิจารณาดูซิ คนไหนมาที่ “เจริญพร ลาแล้วนะ
 เจริญพร ๆ” เขามาก็เจริญพรอยู่อย่างนั้น พูดไม่หยุดปากพระบ้า เข้ามาในวัดก็มีแต่พระบ้า
 กินสุรา ออกไปไหนมาไหนมีแต่บ้า เราดูได้ไหมโลกนี้เมื่อเป็นอย่างนั้น ดูได้ไหม วาดภาพ
 ดูซิเป็นยังงัย สุราพาประชาชนพระเถรเถรซีทั้งแผ่นดินเป็นบ้ากันไปทั่วดินแดน ดูได้ไหม
 ยังจะยกยอว่าสุราดีพิเศษอยู่หรือ

ถ้าว่าสุราดีจริง ๆ เป็นยังงัย เราวาดภาพขึ้นมาดูซิ ไปที่ไหนมีแต่คนเมาสุรา ไม่ว่าเด็ก
 ไม่ว่าผู้ใหญ่ ว่าหญิงว่าชาย นักบวชและฆราวาส เฒ่าแก่ชราจนจะก้าวขาไม่ออกก็เป็นบ้าสุรา
 ด้วยกัน แล้วดูได้ไหมโลกนี้ มีความหมายที่ไหน โลกนี้น่าอยู่ไหม นี่แหละพระพุทธเจ้าท่าน
 เทศน์ให้เห็นโทษของมัน โทษของมันเป็นอย่างนี้จริง ๆ ทำไมเราจึงเสกสรรปั้นยกว่ามันเป็น
 ของดีของดี และเอามาฆ่าเจ้าของ ทำลายเจ้าของ ไม่สมควรเลย เราเป็นลูกศิษย์ตถาคต
 ไม่มีใครเป็นผู้ฉลาดแหลมคมยิ่งกว่าพระพุทธเจ้า

เราเป็นลูกชาวพุทธ การกล่าวทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าเราท่านทั้งหลายเป็นนักสุรา
 นะ ไม่ใช่ท่านทั้งหลายเป็นผู้เลยขอบเขตเหตุผลในธรรมที่กล่าวมานี้ กล่าวสอนเพื่อให้รู้
 เรื่องรู้ราว ผู้ที่ติอยู่แล้วก็จะได้ดียิ่งขึ้นไป ผู้ที่ยังไม่ดีและยังไม่เข้าใจก็จะได้เข้าใจ จะได้
 ประพฤติตัวให้ดีไปตาม ๆ กัน ผู้ที่ไม่ดีก็จะได้แก้ไขตนเอง เพราะพวกเรามาหาของดี การ
 เทศน์ให้ท่านทั้งหลายฟังนี้ไม่ได้หมายความว่า ท่านทั้งหลายแบกตั้งแต่ความชั่วช้าลามก
 และแบกโทษเหล่าเข้ามาวัดป่าบ้านตาด หลวงตาบัวเป็นองค์วิเศษวิโส มองดูท่านทั้งหลาย
 ไม่ได้ จึงดูเอา ๆ ไม่ได้หมายความว่าอย่างนั้น แต่เราบรมสั่งสอนกันในฐานะลูกศิษย์กับ
 อาจารย์ เพื่อรู้ผิดรู้ถูก รู้ดี รู้ชั่ว แล้วดำเนินตามแนวทางที่ถูกต้องตั้งงามต่อไป เพื่อความเป็น
 สิริมงคลและความเจริญรุ่งเรืองแก่เราทั้งหลายไม่มีประมาณ

การแสดงธรรมก็เห็นว่าสมควร จึงขอยุติเพียงเท่านี้